

Nedenfor gengives afsnit 5 (straffelovens §§ 154-157) i kapitel 17 om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv mv. i Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer II, speciel del

5. §§ 154-157 (øvrige bestemmelser)

5.1. Gældende ret mv.

5.1.1. Straffelovens § 154 udgør en af de endnu gældende bestemmelser, som åbner mulighed for skærpet straf for forhold omfattet af andre straffelovsbestemmelser. Efter § 154 kan den for den

pågældende forbrydelse foreskrevne straf således forhøjes med indtil det halve, når nogen i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv har gjort sig skyldig i falsk anklage, forbrydelse vedrørende bevismidler, legemsangreb, frihedsberøvelse, underslæb eller mandatsvig.

§ 155 har karakter af en suppleringsbestemmelse i forhold til de foregående bestemmelser om tjenestemisbrug i straffelovens kapitel 16. Bestemmelsen foreskriver straf af bøde eller fængsel indtil 4 måneder, når nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, i øvrigt misbruger sin stilling til at krænke privates eller det offentliges ret. Sker det for at skaffe sig eller andre uberettiget fordel, skærpes strafmaksimum til 2 års fængsel.

§ 156 retter sig mod den forsætlige ikke-opfyldelse af tjenestepligt. Bestemmelsen knytter strafansvaret til den, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, som nægter eller undlader at opfylde pligt, som tjenesten eller hvervet medfører, eller at efterkomme lovlige tjenstlige befaling. Hverv, hvis udførelse hviler på offentlige valg, falder uden for det strafbare område. Straffen er bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Til § 156 knytter sig i § 157 en bestemmelse, der navnlig retter sig mod den uforsætlige ikke-opfyldelse af tjenestepligt. § 157 fastsætter, at samme straf (som i § 156) finder anvendelse, når nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, gør sig skyldig i grov eller oftere gentagen forømmelse eller skødesløshed i tjenestens eller hvervets udførelse eller i overholdelsen af de pligter, som tjenesten eller hvervet medfører. Hverv, hvis udførelse hviler på offentlige valg, falder uden for denne bestemmelses anvendelsesområde.

§§ 154-157 er omtalt i Den kommenterede straffelov s. 86 ff. (§§ 154-57), 111 f. (§ 154), 112 ff. (§ 155), 114 ff. (§ 156) og 116 f. (§ 157).

5.1.2. §§ 154 og 157 har været uændrede siden borgerlig straffelovs ikrafttræden i 1933. Det samme gælder, når bortses fra ændringerne som følge af afskaffelsen af hæftestrafen (lov nr. 433 af 31. maj 2000), §§ 155-156.

Om forarbejderne til § 154 kan henvises til Straffelovskommissionens betænkning af 1912, §§ 168, 169, 180, 181, 184 og 188 samt s. 180, 184-85 og 187-88. Der kan endvidere henvises til Torps betænkning af 1917, § 148 samt s. 140-41, og Straffelovskommissionens betænkning af 1923, § 146 samt sp. 256-57. Endelig kan henvises til Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, sp. 3348 (§ 156), Rigsdagstidende 1927-28, tillæg A, sp. 5365 (§ 153) og Rigsdagstidende 1929-30, tillæg B, sp. 195 (§ 153).

For så vidt angår § 155 kan henvises til Straffelovskommissionens betænkning af 1912, § 173 samt s. 182. Der kan endvidere henvises til Torps betænkning af 1917, § 147 samt s. 143, og Straffelovs-

kommissionens betænkning af 1923, § 147 samt sp. 257. Endelig kan henvises til Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, sp. 3348 (§ 157).

Med hensyn til § 156 kan henvises til Straffelovskommissionens betænkning af 1912, § 174 samt s. 182. Der kan endvidere henvises til Torps betænkning af 1917, forsl.l. § 22 samt s. 24, og Straffelovskommissionens betænkning af 1923, § 148 samt sp. 257-58. Endelig kan henvises til Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, sp. 3348 (§ 158), Rigsdagstidende 1928-29, tillæg B, sp. 2181-82 (§ 155), Rigsdagstidende 1929-30, tillæg A, sp. 2369 (§ 155), og tillæg B, sp. 195-96 (§ 155).

Om § 157 henvises til Straffelovskommissionens betænkning af 1912, § 175 samt s. 182-83. Der kan endvidere henvises til Torps betænkning af 1917, forsl.l. § 22 samt s. 24, og Straffelovskommissionens betænkning af 1923, § 149 samt sp. 258. Endelig kan henvises til Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, sp. 3348 (§ 159), Rigsdagstidende 1928-29, tillæg B, sp. 2181-82 (§ 156), samt Rigsdagstidende 1929-30, tillæg A, sp. 2369 (§ 156), og tillæg B, sp. 195-96 (§ 156).

5.2. Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse

5.2.1. Ved afgivelsen af betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse blev der ikke stillet forslag om ændring af § 154 (sml. s. 208).

5.2.2. I § 155 foreslog Straffelovrådet – foruden de nu (sml. pkt. 5.1.2 ovenfor) gennemførte ændringer som følge af forslaget om afskaffelse af hæftestrafen – strafmaksimum nedsat fra 2 til 1 års fængsel. Det sidstnævnte forslag var ikke ledsaget af særskilte bemærkninger, sml. s. 207-08 og 286 med lovudkastets § 1, nr. 35.

5.2.3. I § 156 foresloges alene de nu (sml. pkt. 5.1.2 ovenfor) gennemførte ændringer som følge af forslaget om afskaffelse af hæftestrafen.

5.2.4. § 157 foreslog Straffelovrådet omformuleret med henblik på at erstatte henvisningen til § 156 med en udtrykkelig angivelse af bestemmelsens strafferamme: bøde eller fængsel indtil 4 måneder (sml. s. 287 med lovudkastets § 1, nr. 50). Forslaget gennemførtes ikke som led i afskaffelsen af hæftestrafen (lov nr. 433 af 31. maj 2000).

5.3. Straffelovrådets overvejelser

5.3.1. I Straffelovrådets oversigt baseret på det angrebne retsgode figurerer § 155 i kategorien ”andre grove overtrædelser mv.” sammen med bl.a. §§ 152 og 152 a-d, jf. § 152. Det indebærer i overensstemmelse med gældende ret, at der til bestemmelsen knyttes et strafmaksimum på 2 års fængsel. §§ 156 og 157 er henført til kategorien ”fredskrænkelser mv.” med et strafmaksimum på 6 må-

neders fængsel, hvilket for begge bestemmelser er ensbetydende med en mindre skærpelse af strafmaksimum fra 4 til 6 måneders fængsel.

5.3.2. Straffelovrådet finder i lighed med 1987-betænkningen, at der ikke er grundlag for at ændre ved den delte strafferamme i § 155. Rådet har noteret sig, at man i 1987-betænkningen foreslog strafmaksimum nedsat fra 2 til 1 års fængsel, sml. pkt. 5.2.2 ovenfor. Rådet er opmærksomt på, at hensynet til tilpasning til det aktuelle udmålingsniveau i og for sig fortsat kunne tale for at følge denne anbefaling, sml. pkt. 1.2 ovenfor. Rådet er imidlertid efter en fornyet gennemgang mest tilbøjelig til at blive stående ved det nuværende strafmaksimum, der bedst muligt tilgodeser hensynet til sammenhæng i strafferammesystemet, sml. denne betæknings kapitel 5 om strafferammers minimum og maksimum, pkt. 6.3.3.

Straffelovrådet har fortsat den opfattelse, at der ikke er grundlag for at ændre strafmaksimum i § 155, 1. pkt. (normalstrafferammen), eller i §§ 156 og 157. Som tidligere nævnt er strafpositionen 4 måneder af tekniske grunde udeladt i rådets oversigt baseret på det angrebne retsgode. Rådet foreslår som følge heraf, at denne position ændres til 6 måneder i §§ 155, 1. pkt., og 156, 1. pkt., og som led i den tidligere foreslåede omskrivning af § 157 indsættes som strafmaksimum i denne bestemmelse, sml. pkt. 5.2.4 ovenfor og § 1, nr. 11, 41 og 42, i rådets lovudkast.

§ 154 er i lighed med § 151 en af de få endnu gældende strafforhøjelsesregler i straffelovens særlige del. Der er enighed om, at bestemmelsen kan ophæves, når det samtidig i rådets udkast til bestemmelser om straffastsættelsen inden for den foreskrevne strafferamme foreskrives, at det i almindelighed skal tillægges skærpende betydning, at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv, sml. § 1, nr. 6, med § 81, nr. 7, og nr. 27, i rådets lovudkast. Straffelovrådet har andetsteds i denne betænkning givet udtryk for, at man ikke har bemærkninger i anledning af et forslag om ophævelse af § 153, som Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet er fremkommet med i betænkning nr. 1417 om IT-kriminalitet, sml. denne betæknings kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser, pkt. 2.5.2. Rådet foreslår som følge heraf og efter forslaget om ophævelse af § 154, at ordene ”i øvrigt” i § 155, 1. pkt., udgår, sml. § 1, nr. 41, i rådets lovudkast.